

Alternatief energieplafond verenigt prijszekerheid met marktwerking

De implementatie van het energieprijzplafond kost bestuurlijk Nederland heel wat hoofdbreken. Omzetcompensatie van energieleveranciers leidt tot hogere prijzen en overwinsten. Kostencompensatie blijkt bestuurlijk onuitvoerbaar. Maar toch kunnen prijszekerheid en marktwerking samen onder één energieplafond bestaan. Een voorstel voor prijszekere kortingen.

IN HET KORT

- Kabinet en Tweede Kamer houden ondanks wezenlijke bezwaren vast aan een plafondsysteem voor energieprijzen.
- Een prijsplafond met op de marktprijzen geïndexeerde kortingen brengt prijszekerheid met behoud van marktwerking.
- Zo'n prijsplafond is economisch verstandig, bestuurlijk uitvoerbaar en politiek verkoopbaar.

MARCO HAAN

Hoogleraar aan de Rijksuniversiteit Groningen

MAARTEN PIETER SCHINKEL

Hoogleraar aan de Universiteit van Amsterdam

De Nederlandse politiek ‘hangt aan’ het energieplafond. Op Prinsjesdag beloofde de regering dat elk huishouden in 2023 tot een verbruik van 2.900 kilowattuur elektriciteit niet meer dan 0,40 euro per kilowattuur zou hoeven te betalen, en voor de eerste 1.200 kuub gas niet meer dan 1,45 euro per kuub. Het plafondsysteem heeft allerlei haken en ogen, en geeft perverse prikkels (Het Financieele Dagblad, 2022; NRC, 2022a; Schinkel et al., 2022). Er zijn enorme steunbedragen mee gemoeid, die bedoeld zijn voor de huishoudens, maar aan de energieleveranciers worden uitbetaald. Zij ontvangen compensatie voor het leveren van gas en elektriciteit tot aan het energieplafond tegen de lage plafondprijzen, die ver onder de marktprijzen en zelfs onder de kostprijs ervan liggen.

Hoe kan er worden gegarandeerd dat al die overheidssteun – en niet meer dan nodig is – zo ook echt bij de consumenten terecht komt? Want het kabinet, de Kamer én de energieleveranciers zeggen namelijk dat allemaal te willen (Energie-Nederland, 2022; EZK, 2022b; NRC, 2022b). Of de steun bij de consumenten terecht komt, hangt echter sterk af van de wijze waarop die zal worden geïmplementeerd.

De politieke discussie spitst zich toe op twee methoden: omzetverliescompensatie en meerkostencompensatie. Maar aan beide kleven grote nadelen: de eerste leidt tot overwinsten – en daarmee tot staatssteunproblematiek; de

tweede lijkt bestuurlijk onuitvoerbaar (Nieuwsuur, 2022a; 2022b). Toch willen kabinet en de Tweede Kamer koste wat het kost per 1 januari een prijsplafondsysteem invoeren, om zo de sterke marktprijsstijgingen op te vangen en aan huishoudens “rust en zekerheid te bieden over de energieprijzen en de hoogte van de energierekening” (EZK, 2022b; Tweede Kamer, 2022c).

De uitdaging is derhalve om een systeem te ontwerpen dat prijszekerheid biedt voor huishoudens, en waarbij de steun daadwerkelijk bij deze terecht komt, zonder dat er overwinsten ontstaan bij de energieleveranciers. Een systeem dat huishoudens voldoende ondersteunt, maar gericht en niet meer dan nodig is. En dat energieleveranciers compenseert voor hun kosten, maar de markt zo min mogelijk verstoort en concurrentie in stand houdt – het liefst zonder dat er diepgaande inzage in de kosten en bedrijfsvoering van de energieleveranciers noodzakelijk is.

In dit artikel doen we een voorstel voor een beter systeem dat hier allemaal in voorziet: implementatie van de energiesteun via een energieplafond met prijszekere kortingen. Deze implementatiewijze is economisch verstandiger, bestuurlijk uitvoerbaar en doet alle beloften gestand. Het zou dus ook politiek haalbaar moeten zijn. Het laat de energiemarkt en de leveranciers vrijwel ongemoeid. Maar voordat we dit uiteen zetten, geven we eerst een kort overzicht van de opties die al afgewogen worden.

Compensatiemethodenstrijd

Op tafel liggen er twee manieren om de energieleveranciers te subsidiëren voor het uitvoeren van het energieplafondsysteem: de omzetverliescompensatie en de meerkostencompensatie. Daarnaast is er een gelijkwaardige steun aan huishoudens mogelijk middels een geïndexeed maandbedrag.

Omzetverliescompensatie

Minister Jetten leek in eerste instantie aan te sturen op een omzetverliescompensatie: in dat geval krijgt voor de energieconsumptie onder het plafond elke energiemaatschappij het verschil tussen de marktprijs en de plafondprijs (EZK, 2022a). De overheid betaalt de energiemaatschappijen dan wat zij anders op de markt hadden kunnen krijgen, zo lijkt de redenering. De Kamer voelde al aan dat dit plan waarschijnlijk leidt tot overwinsten, en vroeg in een motie om een kostencompensatie (Tweede Kamer, 2022). In een eerder artikel lieten we zien hoe de marktprijzen inderdaad

juist door deze omzetcompensatiesystematiek nog verder gaan stijgen, en dat daarmee de subsidiekosten voor de overheid en de winsten voor de energieleveranciers dus verder toenemen (Schinkel et al., 2022).

Meerkostencompensatie

In het geval van een meerkostencompensatie vergoedt de overheid het verschil tussen de hoge kosten voor de inkoop van alle onder het plafond verbruikte energie en de lagere plafondprijzen die de huishoudens betalen, plus een redelijke marge. Zo'n kostencompensatie kan als nadeel hebben dat het prikkels wegneemt bij de aanbieders om efficiënt energie in te kopen. Dat kan echter worden voorkomen door slimme benchmark-methodes, waarin de energieleveranciers worden gecompenseerd op basis van de inkoopkosten van vergelijkbare concurrenten. Mits goed vormgegeven kan een meerkostencompensatie een relatief goedkope manier zijn om het prijsplafondsysteem uit te voeren. Dit is voor markttoezichthouders gesneden koek.

Toen het kabinet dan toch de meerkostencompensatie wilde invoeren, meldde de Autoriteit Consument & Markt (ACM) daar echter niet klaar voor te zijn. Ze schreef niet te kunnen vaststellen wat een redelijke rendement was, meende dat dit een politieke keuze zou zijn en vreesde rechtszaken (ACM, 2022; Nieuwsuur, 2022a). De ACM zei voor de praktische uitvoering nog minstens een jaar voorbereidingstijd nodig te hebben. Daarnaast zou er flankerende wetgeving nodig zijn om de ACM een sterker juridisch kader te bieden (Tweede Kamer, 2022b).

Prompt besloot de minister om dan tot 1 maart toch maar een omzetcompensatie te geven (EZK, 2022b). De energieleveranciers drongen daar ook op aan. Wel zei de minister de hoop te hebben om vanaf maart 2023 over te kunnen gaan op een kostencompensatie. Daartoe zette hij een extern onderzoek uit naar hoe dit te doen, en tegen welk redelijk rendement. Mogelijk zal het hem nog lukken om voor 1 januari een (tijdelijke) omzetcompensatie te vermijden. Echter, zonder de autoriteit van de ACM is het dan maar de vraag of een werkelijke kostencompensatie, met alleen een redelijk rendement, gezaghebbend kan worden afgedwongen.

Geïndexeerd maandbedrag

Een simpel alternatief om energiesteun te geven die dezelfde waarde heeft als de waarde van het plafondsysteem is middels een vast maandbedrag. In de maanden november en december 2022 werden huishoudens intussen al gesteund met 190 euro. Dat is ongeveer de gemiddelde waarde van het plafondsysteem per maand, 206,74 euro, zoals vastgesteld bij de aankondiging tegen de toen geldende energieprijzen (EZK, 2022a). Veruit het meest eenvoudige en minst verstorende compensatiesysteem is om zo'n vast maandbedrag als korting op ieders energierekening te geven, ook in geheel 2023 – of zolang als nodig is. Als dat bedrag maandelijks geïndexeerd wordt op de marktprijzen voor gas en elektriciteit, vertegenwoordigt het precies dezelfde waarde als een volledig verbruik van het prijsplafond voor alle huishoudens – zie kader 1 (NRC, 2022b). Indien de energieprijzen blijven stijgen, stijgt het maandbedrag gewoon geheel compenserend mee. Het totaal van

de energierekening is in beide systemen gelijk – en voor wie minder dan de plafondvolumes verbruikt zelfs lager. En de maandlast onder de streep is uiteindelijk toch dat wat er voor huishoudens toe doet.

Een op de gemiddelde marktprijzen geïndexeerd maandbedrag, dat niet afhankelijk is van het lopende energiegebruik, voorkomt veel perverse prikkels en ingewikkelde neveneffecten. Concurrentie op de energiemarkt blijft volledig in stand – evenals de prikkels voor consumenten om energie te besparen. Want ook wie minder verbruikt krijgt het volledige bedrag. En het is ook nog eens eenvoudig implementeerbaar. Allemaal redenen dus om hiervoor te kiezen. Wel zouden alle huishoudens dan hetzelfde maandbedrag krijgen, terwijl onder het plafondsysteem huishoudens die minder verbruiken dan de plafondvolumes minder steun ontvangen. Daardoor is zo'n vast compenserend maandbedrag ongericht en duurder voor de overheid. Zo zou voor november 2022 een op de gemiddelde marktprijzen geïndexeerd maandbedrag 236,75 euro voor iedereen zijn geweest (zie online kader 2). Blijkbaar is het politiek niet haalbaar (Tweede Kamer, 2022c).

Prijszekere kortingen

Ons alternatieve energieplafond met prijszekere kortingen werkt als volgt: de huidige hoeveelheidsplafonds van 2.900 kilowattuur en 1.200 kuub blijven in stand. Huishoudens betalen de marktprijzen, maar krijgen daarop een forse prijskorting voor alle verbruik tot aan de plafondvolumes. Voor elektriciteit is die prijskorting gelijk aan de gemiddelde elektriciteitsprijs, minus 0,40 euro. Voor gas is ze gelijk

Maandelijks geïndexeerd vast bedrag

KADER 1

Een geïndexeerd maandbedrag, dat niet afhankelijk is van het lopende energiegebruik, voorkomt veel perverse prikkels en ingewikkelde neveneffecten. Een dergelijk bedrag kan zodanig worden vastgesteld dat het exact dezelfde waarde vertegenwoordigt voor elk huishouden als de op Prinsjesdag toegezegde maximale plafondsteun. Ten tijde van de aankondiging schatte de overheid, op basis van de toen geldende energieprijzen, die waarde op 2.481 euro over heel 2023 (EZK, 2022a). Maar ze fluctueert natuurlijk met de actuele marktprijzen voor gas en elektriciteit. De hoeveelheden staan weliswaar vast, maar de hoogte van de toegezegde steun per eenheid energie is gelijk aan het verschil tussen die bewegende marktprijzen en de vaste plafondprijzen per kuub en per kilowattuur.

In het meest reguliere type variabel energiecontract zijn de prijzen per maand aanpasbaar. Kijk daarom naar de periode van een maand, en een plat maandplafond van $2.900 / 12 = 241 \frac{2}{3}$ kilowattuur en 100 kuub (zie online kader 3).

De bepaling van het geïndexeerde maandbedrag gaat dan als volgt. Stel dat in deze maand de elektriciteitsprijs 100 cent per kilowattuur is. Nu is de toegezegde waarde van het gehele maandplafond voor een huishouden in die maand $100 - 40 = 60$ cent per

kilowattuur $\times 241 \frac{2}{3}$ kilowattuur = 145 euro. Voor gas met, zeg, een marktprijs van 300 cent per kuub is de steun $(3,00 - 1,45) \times 100 = 155$ euro. Tezamen is de waarde van het plafondsysteem in deze maand per huishouden dus 300 euro. Dat bedrag kan ineens van het maandbedrag worden afgetrokken.

Stijgt nu de volgende maand de marktprijs voor elektriciteit naar, zeg, 150 cent per kilowattuur, dan wordt het nieuwe maandbedrag bepaald via de indexatie van de steun per eenheid, oftewel $150 - 40 = 110$ cent per kilowattuur, wat neerkomt op 265,83 euro. Een forse stijging dus, omdat de elektriciteitsprijs met de helft is toegenomen. Veranderingen in de gasprijzen leiden op analoge wijze tot aanpassingen van het maandbedrag.

De essentie is natuurlijk dat voor consumenten die het maandplafond (of meer) verbruiken, de effectieve consumentenprijs onder het plafond zo altijd 40 cent per kilowattuur stroom en 1,45 euro per kuub gas blijft, zoals door het kabinet is toegezegd. Voor hen is het om het even: uitgesmeerd over de plafondvolumes gas en elektriciteit, betalen zij daarvoor precies de plafondprijzen. De effectieve prijszekerheid is identiek. De totale maandrekening – en dus het voorschot en de jaarafrekening – is exact gelijk in beide systemen.

aan de gemiddelde gasprijs, minus 1,45 euro. Zo blijven de netto-consumentenпrijzen gelijk aan de beloofde plafondпrijzen. De hoogte van de kortingen wordt elke maand opnieuw vastgesteld, op basis van de dan geldende marktprijzen. De financiële afhandeling loopt, net als bij het huidige plafondstelsel, via de energierekening. De overheid bepaalt en publiceert maandelijks de kortingen die de energieleveranciers geacht worden om aan hun klanten te geven op het werkelijke verbruik onder de plafondvolumes. De energieleveranciers worden vervolgens gecompenseerd voor de door hen uitgekeerde totale kortingsbedragen.

Een belangrijke eigenschap van dit stelsel is dat het voor consumenten vrijwel net zo uitwerkt als het huidige prijsplafond. Een consument die een energieprijs betaalt die gelijk is aan het marktgemiddelde, krijgt precies dezelfde compensatie als in het voorliggende plafondstelsel. Als de gemiddelde marktprijs voor elektriciteit bijvoorbeeld 1,00 euro (ofwel 100 cent) per kilowattuur is, dan bedraagt de korting $100 - 40 = 60$ cent. De consument met een contractprijs gelijk aan het gemiddelde betaalt dus $100 - 60 = 40$ cent. Stijgt de gemiddelde marktprijs naar 150 cent, dan stijgt de prijskorting mee met 50 cent naar 110 cent, zodat de gemiddelde consument 40 cent per kilowattuur blijft betalen. Voor gas geldt er een op analoge wijze bepaalde korting per kuub. Huishoudens worden dus niet geconfronteerd met de onzekerheid van een sterke prijsfluctuatie. De overheid neemt die voor haar rekening via een prijszekere korting.

Onaangetaste concurrentie

Bij het stelsel met een prijszekere korting blijft de concurrentie op de energiemarkt volledig effectief. De consument krijgt weliswaar bij elke aanbieder dezelfde prijskorting, maar wat telt zijn de marktprijzen waarop die korting gegeven wordt. Lagere contractпrijzen betekenen dus navenant lagere energiekosten. Consumenten behouden in dit voorstel daarom de prikkel en de mogelijkheid om over te stappen naar de leverancier met de laagste пrijzen.

Een voorbeeld laat zien waarom dit zo is. Stel er zijn vier leveranciers die elk een elektriciteitsprijs van 1,00 euro vragen. De korting is dan $100 - 40 = 60$ cent. Als een van hen zijn prijs verlaagt naar 92 cent, wordt de gemiddelde marktprijs 98 cent, en de prijskorting $98 - 40 = 58$ cent. Een klant van deze leverancier betaalt voor zijn consumptie onder het plafond dan 92 cent (de prijs van deze leverancier) minus 58 cent (de nieuwe korting), ofwel 34 cent. Een klant van een andere leverancier betaalt netto $100 - 58 = 42$ cent. Overstappen naar de prijsbreker levert dus een besparing op van 8 cent – precies de 8 cent waarmee die zijn prijs had verlaagd. Omgekeerd kan geen enkele aanbieder zijn prijs verhogen, zonder een flink deel van zijn klanten te verliezen. Dit houdt de aanbieders scherp, en daardoor blijven de пrijzen competitief, ook wat betreft de plafondvolumes. Daardoor worden overwinsten voorkomen, en blijven de compensatiekosten voor de overheid laag.

Een groot nadeel van de voorliggende omzetverliescompensatie is dat juist daarbij de concurrentie verdwijnt. Als dan een van de vier zijn prijs verlaagt van 1,00 euro naar 92 cent, dan daalt de gemiddelde marktprijs naar 98

cent. Maar consumenten die onder het hoeveelheidsplafond verbruiken, hebben geen reden om over te stappen – zij betalen immers altijd de vaste plafondprijs van 40 cent. Het enige effect van zo'n prijsverlaging is dat de overheid nu aan iedere leverancier 2 cent per kilowattuur verbruik onder het hoeveelheidsplafond minder hoeft te betalen. De prijsbreker zou daarmee een dief van zijn eigen portemonnee zijn.

Gemiddelde marktprijzen cruciaal

Cruciaal in het door ons voorgestelde stelsel is dat de kortingen op de gas- en stroomprijs gebaseerd worden op *gemiddelde* marktprijzen, en niet op de contractпrijzen die de consument bij de eigen leverancier betaalt. In dat laatste geval zouden energieleveranciers namelijk nog steeds een sterke prikkel hebben om de пrijzen te verhogen, en daarmee hun winstmarge. De overheidskorting stijgt dan immers een-op-een mee met een prijsstijging, waardoor consumenten hetzelfde blijven betalen en dus niet op de пrijzen letten. Dit is eenzelfde prijsopdrijvend effect als we al duidden in het geval van de omzetcompensatie (Schinkel et al., 2022). Door de korting te baseren op de *gemiddelde* marktprijs wordt dit effect eenvoudig weggenomen. In dat geval blijft de consument prijsgevoelig. Het stelsel kan zelfs nog een slagje slimmer, door de overheidskorting die elke leverancier mag geven af te laten hangen van de gemiddelde marktprijs van haar concurrenten (zie online kader 4).

Goed uitvoerbaar

Deze implementatiewijze van de energiesteun is volledig transparant: de energieleveranciers krijgen een geoordeelde subsidie, die ze in haar geheel als korting uitkeren. Dat is eenvoudig te controleren. Huishoudens zien netto-prijzen voor hun verbruik onder de plafondvolumes die (vrijwel) gelijk zijn aan de lage plafondпrijzen. Het stelsel is dan ook bestuurlijk goed uitvoerbaar. Er is geen inzage in de kosten van de energieleveranciers voor nodig, noch de vaststelling van een redelijk rendement. De ACM komt aan dit prijszekere kortingsstelsel helemaal niet te pas. Steun aan huishoudens wordt alleen gegeven op de daadwerkelijke consumptie onder de plafondvolumes, dus gericht en zonder overcompensatie van consumenten met een laag gebruik. En ook zonder ongewenste prijsopdrijvende effecten of overwinsten. Energiesteun via prijszekere kortingen voldoet daarmee vrijwel geheel aan de uitdaging waarvoor de politiek zich gesteld ziet.

Enige prijsvariatie

Het enige afwijkende punt van dit plafondstelsel is dat het geen *volledige* prijszekerheid voor de consument verschaft. Er blijft enige prijsvariatie. Huishoudens die energieprijzen betalen die gelijk zijn aan de gemiddelde marktprijs komen weliswaar precies uit op 40 cent per kilowattuur en 1,45 euro per kuub. Maar klanten van een leverancier met een bovengemiddelde prijs zijn wat slechter af. Immers, zij betalen die bovengemiddelde prijs, maar worden vergoed op basis van de gemiddelde prijs. Daarentegen zijn klanten van energieleveranciers met een prijs die onder de gemiddelde prijs ligt juist beter af. Echter, juist door het in tact blijven van de mededinging zullen leveranciers uiteindelijk

een vergelijkbare scherpe prijs vragen. Zolang de prijzen van de verschillende leveranciers niet te veel uiteen lopen, liggen alle contractprijzen dicht bij het gemiddelde, en betalen alle huishoudens netto vrijwel de gewenste vaste plafondprijzen van 1,45 per kub gas en 0,40 euro met kilowattuur elektriciteit.

Overzicht systemen

Tabel 1 vat de voor- en nadelen samen van de verschillende steunimplementatiemethodes. De belangrijkste verschillen zijn de volgende: ten opzichte van een geïndexeerd maandbedrag zijn kortingen gericht en goedkoper, omdat deze de huishoudens die weinig energie verbruiken alleen vergoeden voor hun werkelijke verbruik. Ten opzichte van het huidige plafondsysteem houdt ons voorstel de concurrentie om *alle* consumenten in stand, en geeft het niet de prijsopdrijvende prikkel die uitgaat van omzetcompensatie. Het voorkomt zo overcompensatie van energieleveranciers.

Een nadeel is dat er enige prijsfluctuatie blijft bestaan rond het niveau van de plafondprijzen voor huishoudens die niet op de energieprijzen letten. Maar dat moet toch acceptabel zijn in het licht van de vele voordelen die het prijszekere kortingsstelsel biedt. Het maakt de burger vrij, en ook verantwoordelijk om voor zichzelf te zorgen, en te wisselen van energieleverancier. Als de politiek de burger wil beschermen tegen alle prijsbewegingen, dan zet ze die burger volledig vast in de energiecontracten waarvoor de overheid dan te hoge compensatiekosten moet maken. Huishoudens met gemiddelde prijzen zijn precies even goed af als met het huidige plafondplan. Maar wie erin slaagt om een goedkopere aanbieder te vinden, is zelfs nog beter af – en helpt zo mee om de marktprijzen, en daarmee de kosten voor de overheid, te drukken.

Conclusies

Het prijszekere kortingsstelsel, dat wij voorstellen als alternatief voor het energieplafondsysteem, voldoet aan de politieke wens om alle Nederlanders de zekerheid van vaste eenheidsprijzen te geven – tot aan de vastgestelde plafondvolumes. Voor consumenten pakken beide systemen nagenoeg hetzelfde uit, terwijl ze tegelijkertijd hun vrijheid behouden om naar een goedkopere aanbieder over te stappen – met behoud van kortingen. Daarbij voorkomt het systeem vermindering van de elasticiteit van de markt, heeft het geen prijsopdrijvend effect, en houdt het de onderlinge concurrentie tussen aanbieders om alle huishoudens in stand.

Het systeem is relatief eenvoudig te implementeren en volledig transparant, waardoor de overheidssteun geheel terecht komt bij de huishoudens waarvoor deze bedoeld is. De overheid hoeft slechts maandelijks op de geobserveerde marktprijzen geïndexeerde kortingen vast te stellen, per eenheid gas en stroom, gelijk aan het verschil tussen de gemiddelde marktprijs (eventueel zonder de prijs van de betreffende aanbieder) en de plafondprijs. Die kortingen zijn dan voor de betreffende maand van toepassing op de marktprijzen (van die aanbieder) op alle consumptie tot aan het plafond. En als de indexering een maandje achter moet lopen om het goed te doen, dan is dat ook niet zo'n punt. Praktisch uitvoerbaar, politiek verkoopbaar, én economisch verstandig.

Voor- en nadelen van verschillende manieren om steun voor hoge energieprijzen te implementeren TABEL 1

	Omzetcompensatie	Kostencompensatie	Geïndexeerd maandbedrag	Prijszekere kortingen
Politiek haalbaar				
Prijszekerheid tot plafondvolumes	✓	✓	✓	±
Gerichte steun consumenten	✓	✓	±	✓
Geen overwinst leveranciers	■	±	✓	✓
Bestuurlijk uitvoerbaar				
Geoomerkte subsidie	■	■	✓	✓
Gemakkelijk implementeerbaar	✓	■	✓	✓
Economisch verstandig				
Geen effect op prijselasticiteit	■	■	✓	✓
Geen prijsopdrijvende prikkel	■	✓	✓	✓

ESB

Met ons voorstel willen we vooralsnog vooral een denkrichting aangeven. Het energieplafond met prijszekere kortingen combineert de voordelen van een geïndexeerd maandbedrag met de politiek gewenste vaste maximumprijzen, en met steun voor alleen het werkelijk verbruik onder het plafond. Uiteraard zullen vele details nog nader uitgewerkt moeten worden. Bijvoorbeeld dienen de kortingen mogelijk apart bepaald te worden voor de verschillende typen contracten met verschillende looptijden en prijzen. En mogelijk zien we ook nog relevante neveneffecten over het hoofd. Het prijszekere kortingsstelsel dient compleet ingericht en professioneel ingeregeld te worden. Toch publiceren we dit alternatief nu vanwege de actualiteit met stoom en kokend water. Nederland worstelt met de vraag hoe het al zijn inwoners warm door de winter kan helpen. We hopen met dit voorstel het fundament te leggen voor een verstandiger prijsplafond dan het systeem dat momenteel op tafel ligt.

Literatuur

ACM (2022) *Redelijke marge voor energieleveranciers bij prijsplafond voor gas en elektriciteit*. Brief Autoriteit Consument & Markt, ACM/JIT/586065, 3 november.

Energie-Nederland (2022) *Hoge energieprijzen en de invoering van het prijsplafond*. Position Paper.

EZK (2022a) *Nadere uitwerking tijdelijk prijsplafond energie*. Kabinetsbrief, DGKE-DE / 22500317, 4 oktober. Te vinden op www.rijksoverheid.nl.

EZK (2022b) *Beantwoording vragen over tijdelijk prijsplafond*. Ministerie van EZK, Kabinetsbrief, DGKE-DE / 22526088, 7 oktober. Te vinden op www.rijksoverheid.nl.

Het Financieele Dagblad (2022) *Energieplafond drijft prijzen en subsidies verder op*. *Het Financieele Dagblad*, 18 oktober.

Nieuwsuur (2022a) *Toezichthouder vreest claims energiebedrijven: 'Politiek moet redelijke winst vaststellen'*. NOS Bericht, 10 november.

Nieuwsuur (2022b) *Ambtenaren waarschuwen eigen minister: prijsplafond is mogelijk staatssteun*. NOS Bericht, 23 november.

NRC (2022a) *'Geen Europees land heeft zo'n slecht plafondsysteem gekozen om huishoudens te helpen als Nederland'*. NRC, 8 november.

NRC (2022b) *Tweede Kamer vreest voor extra winst energieleveranciers*. NRC, 10 november.

Schinkel, M.P., M. Haan, S. van Tartwijk et al. (2022) *Energie-plafondsysteem heeft prijsopdrijvend effect*. ESB, te verschijnen (online gepubliceerd op 19 oktober).

Tweede Kamer (2022) *Motie Omtzigt*. Kamerstuk 36200, nr. 118.

Tweede Kamer (2022b) *Hoorzitting over de hoge energieprijzen en de invoering van het prijsplafond*, Tweede Kamer der Staten-Generaal, 10 November 2022.

Tweede Kamer (2022c) *Notaoverleg Prijsplafond Energie*. Tweede Kamer der Staten-Generaal, 10 november.